14-4 ڕۆژێك بۆ یادەوەری تاوانی ئەنفال ... عەلی مەحموود محەمەد

[بۆ درێژەی بابەت کلیکی ئێرە بکەن ....]

ئەنفال مەرگی لەسەرخۆی گەلێك بوو جار جارە لەسەر خۆو جاری دیش شێتانە , ئەو تراژیدیای مەرگە 196 ڕۆژی خایاند و درێژ بووەوە بۆ ناو هەموو لایەنەکانی ژیانی ئەواەی بەر شاڵاوەکەی کەوتن , ئەوەشی بە ڕێکەوت ڕزگاری بوو لێی, دەردو مەینەتەکانی بەشێوەو شێوازی دی ئەنفالی کرد, شوێنەواری لەسەر سەرتاپای ژیانی ئەم گەلە لە دوای خۆی دانا, ڕۆژێم شەوی دەدایە دەم ڕۆژەوە بۆ قەسابیکردنی لادێنشینەکان کوردستان بە هەموو پێکهاتەکانییەوە و سوتاندنی خاك و وێرانکردنی ئاوەدانی و وشککردنی سەوزایی و کانیی و نەهێشتنی مرۆڤێك بە ناوی هاووڵاتی کوردستانەوە بە تایبەتیش کورد, سوپای عێراق لە سەرباز و جاش بە خەفیفەو مەفرەزە تایبەتییەکانەوە وەك حەزییایەکی چەند سەرەی ئەفسانەکان لە هەرچوار لاوە پەلاماری تەواوی لادێکانی کوردستانیان دەدا, ئەوەی بەر کەوت و ڕزگاری نەبوو لەو ڕۆژەوە قوتی داو ببڕیای ببڕای نەیانمان بینییەوە, هەموو چرکە و لەحزەو سات و ڕۆژەکانی ئەو ئۆپەراسیۆنە شومە, مەرگەساتێکی ترسناك بوو بۆ خۆی, ڕزگارەکانی پاشیشی ژیانی ناو مەرگەساتەکانی تێپزاو و نگرەسەلمان, چاڵ و پەناگای گولەبارانکردنی بە کۆمەڵی ئەنفالکراوان هەموو مێژویەکی دانەبڕاون لە یەکتر , مێژوویەك بوو پڕ لە یاداوەری مەرگ و تاوان, جێی خۆیەتی یادی هەموو ئەو تاوان و کارەسات و قوربانیانە بکرێتەوە کە لەماوەی ئەو حەوت مانگەدا ئەنجام درا, ئەوە مێژوییەکی ترسناك و پڕ تاوانە, ئەوەی لە ناویا نەژیابێت, ئەوەی بە چاوی خۆی وێنە ترسناکەکانی نەبینیبێت, ئەوەی ئێش و ئازارەکانی نەچەشتبێت, ئەوەی ڕۆژی نەدابێتە دەم شەوەوە بۆ بینینەوەی خۆشەویستەکانی, ئەوەی بە پێی خۆی ڕزگار نەبووبێت , ناتوانێت وینەی چیرۆکەکانی ئەو مەرگە ساتە بکێشێت, ئاخر خەیاڵدانی بۆ ناکات و ناتوانێت وێنای کارەساتەکانی, ئێش و ئازارو دڵندەییەکانی بکێشێت , ئەمە لە خەونی شاعیرانە زۆر ئەولاتر و دوورترە, ئەوە جیهانی مەرگەساتی جینۆساید و کۆمەڵکوژییە کە ناوی ئەنفالە......

[بۆ درێژەی بابەت کلیکی ئێرە بکەن ….]

دیموکراسی بۆرژوازی کامڵترین بەرگی سیاسی سەرمایەداری یە … نوسینی – نەجمەدین فارس

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ….]

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)ی شاعیر لە بەردەم پرسیارەکانی (پەڕەمووچ)دا

عەبدوڵا سلێمان (مەشخەڵ) لە ساڵی ١٩٦٤ لە شاری کەرکووک لە دایک بووە.خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و ئامادەیی وپاشان پەیمانگای تەکنیکی لە ساڵی ١٩٨٦ هەر لە کەرکووک تەواو کردووە. لە سەرەتای هەشتاکانی سەدەی ڕابردووەوە شیعر دەنووسێت و لە زۆربەی گۆڤار و ڕۆژنامەکانی کوردستان و دەرەوەی کوردستان و سایتە ئەلەکترۆنییەکان شیعر و وتاری ڕەخنەیی ئەدەبی و سیاسی و جەماوەری بڵاو کردۆتەوە. بەشداری چەندین کۆڕی شیعری کردووە لە شاری هەولێر لە ساڵی (١٩٨٣) و لە شاری کەرکووک لە ساڵی (١٩٨٥). پێنج کۆڕی شیعری تایبەتی کردووە لە شاری ڤانکۆڤەر لە کەنەدا لەساڵی ٢٠٠١ و لە ساڵی ٢٠١٠ . هەروەها کۆڕێکی تایبەتی شیعر لەکەرکووک لەساڵی ٢٠١٢ و ٢٠١٨ لە کەنەدا و ٢٠١٩ دیسانەوە لە کەرکووک. لە ساڵی ١٩٨٧ لەگەڵ هاوڕێیان جەماڵ کەشش و نەوزاد ئەحمەد ئەسوەد(هۆشەنگ) "حەلقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست" دادەمەزرینن و بۆ ماوەی سێ ساڵ یانزە

ژمارە لە گۆڤاری “ڕابەر” دەردەکەن. سەرنووسەری چەندین ژمارەی ڕۆژنامەی “دەنگی بێکاران – زمانحاڵی ڕێکخراوی یەکێتیی بێکاران لە کوردستان” بووە لەنێوان ساڵانی ١٩٩٢ – ١٩٩٤ کە لە شاری هەولێر دەردەچوو. ئەندامی دەستەی نووسەرانی گۆڤاری هانا خوولی یەکەم بووە لەنێوان ساڵانی ١٩٩٧ – ٢٠٠٠ کەلەوڵاتی سوید دەردەچوو و ئێستاش ئەندامی دەستەی گۆڤاری هانا خوولی دووەمە و هەروەها ئەندامی یەکێتیی نووسەرانی کوردە لقی کەرکووک. عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ) بیست کتێبی لەبوارەکانی شیعر و وەرگێران و شانۆنامە بەچاپ گەیاندووە زیاتر لە پانزە کتێبی تریشی ئامادەن بۆ چاپ و ئێستاش لەگەڵ هاوژین و منداڵەکانی زیاتر لە دوو دەیەیە لە وڵاتی کەنەدا دەژێت.

پەڕەمووچ: وەک هەر شاعیرێکی تر بێگومان سەرەتای جوانت هەیە بە پەیوەندیت بەوشەی جادووئامێزو شیعری داهێنەرانەوە. سەرەتای شیعریت بەچی دەستی پێکردووە؟

عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ) : سەرەتای شیعریم لە نیگەرانییەکی سادەوە دەستی پێکرد. ئەتوانم بڵێم سەرەتا لەسەر دووڕیانێکدا دووچاری نیگەرانی ببووم. دووڕیانی شیعرییەتی شیعر و وەڵامدانەوە بە خواستە کۆمەڵایەتیی و سیاسییەکانی ڕۆژ. دیارە بە دڵنیاییەوە ڕووی وشەم ڕووە و خواستە کۆمەڵایەتیی و سیاسییەکان وەرچەرخاند بێئەوەی تامی هەنگوینی ئەو شیعرییەتە بکەم کە لە شانەکانی شیعردا دادەچۆڕان. ئەمەش بۆ سەرەتا و بۆ گەنجێکی تەمەن شانزە ساڵان ئەگەر ڕەواش نەبێ، مەئلوفە. بۆیە لەو سەرەتایەدا بەهەموو توانایەکمەوە هەوڵم دەدا لەگەڵ شیعر ئاوێزانی یەکتر بین. ئاوێزانێک کە تا ئێستاش بەردەوامین. نایشارمەوە جادووئامێزی وشە و شیعرییەتم لە هەڵوێستدا بینیوەتەوە. وشە هەڵوێستدار و ئاگر ئاساکانی نێو خەبات و شۆڕش و ڕاپەڕینم لا جوانتر بووە لە ناسکترین دەربڕینی شاعیرانە. ئەمە هەر تایبەت نەبووە بە سەرەتای شیعرییمەوە، بەڵکو هەتا ئەمڕۆش وەک سێبەر بە دوامەوەیە و لێم جیا نابێتەوە. بەڵام ئەمە بەو مانایە نییە کە بەدوای شیعرییەتەوە نەبم، ب□ پێچەوانەوە من دەخوازم جوانترین ناوەڕۆکی کۆمەڵایەتی چینایەتی بە بەرزترین فۆرمی شیعریی نمایش بکەم.

پەڕەمووچ: بەدەر لە هەر شاعیرێکی دیکە.. مەشخەڵ وەک رێبازێک شیعری بۆ چینی کرێکاران تەرخان کردووە.. شیعری کوردی تا چ ئاستێک خزمەتی بەو رەوتە کردووە؟

عەبدوڵا سەڵمان(مەشخەڵ) : ڕەنگە ئەگەر ورد لەم پرسیارە ورد ببینەوە جۆرە ئەشکالیاتێکی تێدا بەدی بکەین. بۆ نموونە لە سیاقی پرسیارەکەدا شیعری چینایەتی کرێکاری کوردیی و بزووتنەوەی شیعری کوردیی لێکجیا کراونەتەوە و وەک دوو جەستەی جیاواز نمایش کراون. لەکاتێکدا ئەتوانم بڵێم ڕەوتی شیعری کرێکاریی کوردیی بەشێکە دانەبڕاوە لە بزووتنەوەی شیعری کوردیی. (دیارە مەبەستم لە ڕەوتی شیعری کرێکاریی کوردیی ئەو دەقانەیە کە بە زمانی کوردی نووسراون یان دەنووسرێن و شاعیرەکەش کوردە.) کەواتە شیعری کرێکاریی ناکەوێتە دەرەوەی ئەو بزووتنەوەیە. شیعری کوردیی لە ڕەوتی گەشە و بەرەوپێشچوونی خۆیدا دوو تێڕوانین و دوو ڕێبازی سەرەکی تیایدا بوونیان هەبووە و هەیە. ئەوانیش تێڕوانینەکانی نەتەوەیی و چینایەتین کە بەردەوام ململانێی و کێشمەکێشیان لە نێواندا هەبووە و هەیە.. شیعری کرێکاریی بەپێی بەڵگە مێژووییەکانی گەشە و بەرەوپێشچوونی خۆی هەژموونی خۆی لەنێو بزووتنەوەی شیعری کوردیدا بالا دەست یاخود پاشەکشەی کردووە. بزووتنەوەی شیعری نەتەوەیی کورد بەو پێودانگەی کە پارێزەری بەرژەوەندی چینایەتی جیاوازترە لە کرێکاران، بۆیە نەک هیچ خزمەتێکی بە شیعری کرێکاریی نەکردووە، بەڵکو درێغیشی نەکردووە لە دژایەتی کردنی ئەو ڕەوتە لە شیعری چینایەتی کرێکاران کە تیدەکۆشێ لەڕێگەی هونەرەوە ئەو ئاستە و ئامانجە ئینسانییە دەربخات کە مرۆڤایەتی هەوڵی بۆ دەدات و مارکسیزم بە زانستی ڕزکارگەری سەرجەم بەشەرییەت دەزانێ.

پێشەمووچ: لە نێوان دوو بۆچوونی جیاجیا.. شیعر لە پێناو هونەری جوانی و شیعر لە پێناو خزمەت بە مرۆڤایەتی.. لە کامیان زیاتر نزیکیت و هۆکار چییە؟

عەبدوڵا سەڵمان(مەشخەڵ) : من لە تێڕوانینی دووەمەوە نزیکم. من لە ڕابردوو و لە ئێستاشدا پێداگری جیددیم کردوە لەسەر ئەوەی کە شوناسی جوانی شیعر بریتییە لە هەڵوەستە چینایەتییەکانی. واتە تا چ ئەندازەیەک شیعر گەڕاوەتەوە بۆ ئینسان و ئینسانی کردوە بە بناغە و خالی لەوە هەستانی خۆی. لایەنگرانی شیعر لەپێناو جوانی و هونەر بەئەوەی ناوەڕۆکی کۆمەڵایەتی دەقی شیعریی هیچ جێگا و شوێنێکی جیددی لە تەفکرینە هونەریی و ئەدەبییەکانیاندا هەبێت، بوونەتە بەشێکی دانەبڕاوی ئەو بزووتنەوە ئەدەبییە بەرفراوانەی کە جگە لە خۆ بواردن لە توندکردنەوەی زنجیرەکانی دەست و پێی ئینسان، کارێکی تری نییە و من ئەو بزووتنەوەیە بە بزووتنەوەی ئەدەبی بەرژوازی ناوزەد دەکەم. هەرچەندە ئەوەشم لا ڕوونە کە نابێت شیعر

خاڵی بێت لە جوانی و هونەر. شیعر واتا هونەری زمان و دەربڕین و خەیاڵ و ڕەگەزەکانی تری هونەری دەربڕین. ئەگەر شیعر لە هونەر دابڕێت ئەوکات ڕەنگە قسەی ئاسایی بخوێنیتەوە نەک شیعر. من ئەم ڕاستییە ئەزانم و نکووڵی لێناکەم. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا خزمەتکردنی ئینسانییەت و دەرخستنی ئاسۆی ڕزگاری بەشەرییەت لە ستەم و بێمافی و چەوسانەوە خاڵی بەهێزی دەقی شیعرییە و ئایدەندتی شیعریی نیشان دەدات. لەم گۆشە نیگایەوە من ناوەڕۆکی کۆمەڵایەتی دەق لای من دەستپێکی لەدایکبوونی دەقی ئەدەبییە و جا ئەو دەقە چ فۆرمێک بە باڵای خۆیدا دەبڕێت ئەوەیان باسێکی ترە.

پەڕەمووچ: ئایا شعر موڵکی شاعیرە یان نەتەوە هاوزمانەکەیەتی؟ ئیمڕۆ لە فراوانترین کرانەوەی شارستانییەتدا شیعری کوردی چۆن دەبینی؟ تا چەند دەتوانێت کاریگەری بەسەر دەروونی خوێنەر یان بیسەرەوە هەبێت؟

عەبدوڵا سەڵمان(مەشخەڵ) : شیعر دەتوانم بڵێم موڵکی شاعیرە و لەهەمان کاتیشدا موڵکی هاوچینەکانییەتی(ئەگەر موڵکایەتیمان وەک بارێ ئابوورییەکەی بە مانای خاوەندارێتی قبوڵ بێت). شیعر موڵکی شاعیرە لەبەر ئەوەی لەدایکبووی دەخی تایبەتی ئەفراندنە لە زمان و خەیاڵی شاعیر. وە موڵکی هاوچینەکانییەتی یان تۆ وتەنی هاوزمانەکەیەتی، چونکە شاعیر تاکێکە لەو گروپە کۆمەڵایەتییە گەورەیەی کە ناوی چین یان نەتەوەیە.. بەڵام کاتێک دەق بڵاو دەبێتەوە، ئیتر لە موڵکییەتی شاعیر دەکەوێت و چینێک یان نەتەوەیەک لێی بەرپرسیارە و خاوەندارێتی دەکات. واتە تا ئەو ساتە شاعیر خاوەنییەتی کە هێشتا بڵاو نەبێتەوە. کە بڵاو بۆوە ئیتر لە موڵکایەتی شاعیر دەچێتە دەرەوە. بە مەسەلەی بینینی شیعری کوردیی لە فراوانترین کرانەوەی شارستانی کە پێموایە مەبەستت گڵۆباڵیزەیشن بێت، هەست ئەکەم شیعری کوردیی دووچاری داخران و قوپانەوە بووە. شیعری کوردیی لەم سەردەمی کرانەوەیەدا لەبری گەشەی چلۆنایەتی دەرگیریی کێشە و ئاریشەکانی ئیندیڤیجوالە بووە و بەمەش خۆی لە کێشە مرۆییەکانی سەردەم دابڕیوە. دیارە ئەمەش کاریگەریی هەیە بەسەر هەنگاوەکانی بەرەوپێشچوونی. ئەم کاریگەرییەش هۆکارێکی جیددییە کە ناتوانێت بەپێی پێویست وەڵامگەی پێداویستییە دەروونییەکانی خوێنەر یان بیسەری کرد بێت. شیعری کوردیی شیعرێکی ناکاریگەر و نافەعالی کۆمەڵایەتییە و تاکو ئەم داخرانەی خۆی بەڕووی جەنگە چینایەتییەکانی سەردەم نەکاتەوە، تاکو نەبێتە بەشێک لە ململانێ کۆمەڵایەتیی و سیاسییەکانی کۆمەڵگە،

تاکو لەسەر بەرژەوەندی چینایەتی زۆربەی ئینسانەکانی کۆمەڵگە پێداگری نەکات، تاکو ئاڵای خەبات و شۆڕشگێرێتی بەرز نەکاتەوە و ناتوانێت لەسەر گۆڕەپانی تێکۆشان بۆ ڕزگاری ئینسانییەت کاریگەری بەرچاوی دەروونی هەبێت لەسەر خوێنەر یان بیسەر.

پەڕەمووچ: سەردمانێک عەرەب شاعیرانی (مهجر)ی هەبووە کە هەندێکیان ئێستاش بەردەوامن و کاریگەری زۆر ئەرێنییان بەسەر دەروونی خوێنەری غەیرە عەرەبەوە هەبووە، ئایا شاعیرانی کورد چ هەنگاوێکیان لەو مەودایە ناوەو تا چەند سەرکەوتنیان دەست□ بەرکردووە؟

عەبدوڵا س□□□مان(مەشخەڵ) : کورد لەمێژ نییە توانییەتی لە سنوورەکانی کوردستانەوە بچێتە دەرەوە و سەرزەمینێکی تر وەک نێشتمانی خەونەکانی بەدەست بهێنێت. مێژووی مەسەلەی کۆچ و پەناهەندەیی کورد نزیک بە نیو سەدەیە. لەکاتێکدا کێشەی (هجرة) ی شاعیرانی نەتەوەی عەرەب مێژوویەکی چەند سەد ساڵەی لەپشتە. هەر بۆشە ئەزموونەکانیان دەوڵەمەند و هەوڵەکانیان بە پیت بووە لەسەر هەردوو ئاستی لۆکاڵی و ناوچەیی. هەرچی شاعیرانی کوردە هەتا ئێستاش نەیان توانیوە هەنگاوی بەرچاو بنێن. هەرچەندە لەسەر ئاستی تاک هەوڵی لێرە و لەوێ هەیە، بەڵام وەک ڕەوتێک یان تەوژمێک بوونیان نییە و بۆیەش هێشتا زۆر زووە باس لە سەرکەوتن یان نوشوستی ئەو ه□و□□انە بکەین. سەبارەت بە ئەدەبی کوردی تاراوگەش کە لێرە و لەوێ و جاروبار بەرچاومان دەکەوێت دەتوانم لە ئاستی نەبووندا دایبنێم. چونکە تەواوی نووسەرانی دەرەوەی سەرزەمینی کوردستان بە جەستە لە دەرەوە و بە هەست لە ناوەوەن. ئینتمای ئەدیبان و نووسەرانی کوردی تاراوگە، ئینتمایە بۆ ناوەوە نەک دەرەوە. بۆیە بەدەگمەن شیعرێک دەبینی هەڵگری تایبەتمەندی جۆرێتی ژیانی دەرەوە بێت. لەبەر ئەوە ئەم نووسەرانە نەک نەیانتوانیوە ئەزموون و تاقیکردنەوەکانی دەرەوە بگوازنەوە ناوەوە، بەڵکو تا ئەم ساتەی ئەم دێرانە دەنووسم، هەر نیازی لەوجۆرەشیان هەر لە خەیاڵدا نییە.

پەڕەمووچ: دەبینین گەنجێکی زۆر روویان کردۆتە نووسینی شیعر، لەکاتێکدا لە کایە مرۆییەکانی وەک فەلسەفەو کۆمەڵناسی و ئیستاتیکا ناخوێننەوە .. چ پەیامێکیان ئاراستە دەکەیت؟

عەبدوڵا س□□□مان(مەشخەڵ) : من هیچ پەیامێکیان ئاراستە ناکەم. چونکە نە بروام بە مامۆستایی هەیە و نە نوخبەشم بەلاوە پەسندە تا

وەکو کەسێکی خۆ بەنوخبەزان بێم خۆم بە ڕیش سپی دونیای شیعر دابن□□م و ئام□ژگ□اری ببەخشمەوە. بەپێچەوانەو□ م□ن ئ□س□تاش هەر خەریکی فێربوونم. ئێستاش لە ئەزموونی پیر و گەنج و تازە و نوێ ورد دەبمەوە و بەسۆراخی فێرب□وونەوەم. ئەوە ڕاستە گەنج□ک□ی زۆر ڕوویان کردۆتە پێدەشتەکانی شیعر و شیعر دەنووسن، لەگەڵ ئەوەشدا توێژێکی بە ساڵاچووش هەر خەریکی شیعرن. ئیتر خەتاکە گەنجەکان نین، بەڵکو ئەتمۆسفیری ئەدەبی و کۆمەڵایەتی ژیانی کورد وایە. ئەو شاعیرانەی بێئەوەی زەخیرەیەکی مەعریفیی و پاشخانی ڕۆشنبیرییەکی کۆمەڵایەتیی - مێژوویی لە هەناوی دەقەکانیاندا هەناسە بدات. ناتوانن داهێنەر بن جا گەنج بن یان پیر. بێدەربەستی نیشاندان سەبارەت بە کایەکانی فەلسەفە و ئیستاتیکا و کۆمەڵناسی و ئابووری و زانست و تەنانەت ژینگەش و ئینجا دەستبردن بۆ نووسین، نیشانەی کەموکوڕیی و ناشارەزایییە کە نووسەر چ گەنج یان پیر بێت ڕووبەڕووی دەبێتەوە و خوێنەر ڕووبەڕووی ئەزموونێکی کاڵوکرچ دەکات. نووسەر چ گەنج یان پیر بۆ ئەوەی دەقی جوان بنووسێت، دەبێ خاوەن زانیاریی بێت و لەنێو کلتورێکی گەورەی خوێندنەوەدا قاڵ بووبێتەوە. دەبێت ئاگ□اداری ئەزموون□ک□انی د□ر□و□ی ب□از□ن□ی ژینگە ئەدەبییەکەی خۆی بێت. ڕابردوو و ئێستای بزووتنەوەی شیعریی بناسێت و لە کایە جیاجیاکانی مەعریفەدا تینوێتی خۆی بشکێنێ. لێرەوە خوڵقاوی ئەدەبی جوان دێتە ئاراوە و دەتوانی لەژێر ناوی داهێناندا بەرهەمەکانی پۆلینی بکەین.

پەڕەمووچ: ئەزموونەکان بە پێی سەردەمان و شوێنەکان لە گۆڕانکاری بەردەوامدان، بەلام کاریگەری قوتابخانە شیعرییەکان هەمیشە لە ناو□□ک□و□ ل□□ک جودان و یەکناگرنەوە، هاوبار هیچ ناکۆکییەکیش لە نێوانیاندا نییە، ئەو هاوسەنگیەی ناو ناکۆکی ئەدەبی لە چ گۆشەنیگایەکەوە دەبینیت؟

عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ) : ئەمە بەردەوامیی و بەرەو پێشچوونی کرۆکی ئەزموونی ئەدەبییە کە هەمیشە لە گۆڕاندا بێت و لە ئاستیکدا قەتیس نەبێت. ئەمە ناسنامەی زیندووێتی ئەزموون و دەقە. ئەمە ئ□و □□□و□یە کە گۆڕانکاری ناو□□کی دەقەکان و قوتابخانە شیعرییەکان تیایدا مانا پەیدا دەکەن. هەر قوتابخانەیەکی شیعریی تایبەتمەندی خۆی هەبووە و لە قۆناغێکی تایبەتی ژیانی سیاسیی - کۆمەڵایەتی کۆمەڵگە ڕۆڵی بەرچاوی گێڕاوە و کاریگەریی خۆی جێهشتووە. کاتێکیش ئەو قوتابخانەیە ناتوانێت لەگەڵ گەشەی کۆمەڵگە بررواتە پێشەوە و وەڵام بە پێداویستییە ئەدەبییەکانی ئەو قۆناغە بداتەوە، بێ

کاریگەر دەمێنێتەوە و بەناچار ڕێگا بە قوتابخانەی ئەدەبی تر خۆش بکات. قوتابخانە شیعرییەکان پێویستی سەردەم و قۆناغی تایبەتی ژیانی ئینسانەکانن، بۆیە سەرباری هەر ناتەباییەک لە نێوانیاندا ، هەر هەموویان بە هێڵێکی راست لەگەڵ ڕەوتی گەشەی ژیانی مرۆڤ هەنگاویان ناوە و دەنێن. ڕەتکردنەوە و دووبارە ژیانکردنەوە لەسەر وێرانەیی ئەویتر بەپێی یاسای ڕەتکردنەوەی ڕەتکردنەوە دەڕوات بەڕێوە و کۆن جێگا بە نوێ خۆش دەکات و ڕێگای بۆ دەکاتەوە. بەم تێگەیشتنەوە دەتوانین لەمانای گەشە و ململانێی نێوان تازە و کۆن تێبگەین و خوێندنەوەی خۆمان بۆی هەبێت. ئەگەر ئەمە بە فرماسیۆنی کۆمەڵایەتی – ئابووری کۆمەڵگەی کوردستان دروست بێت، ئەوا بە خوێندنەوە و تێگەیشتنی ئەزموون و ناوەڕۆکی قوتابخانە ئەدەبییان شیعرییەکانیش مانادارە و دەتوانرێت تەواوی قۆناغەکان و قوتابخانە شیعرییەکانی بزووتنەوەی شیعری کوردی پێ هەڵبسەنگێنرێت.

پەڕەمووچ: مەشخەڵ جگە لە شیعر .. لە هیچ بوارێکی تری ئەدەبی (چیرۆک، رۆمان، وتاری ئەدەبی، رەخنە، فەلسەفە.. هتد) دەستی نووسینی هەیە؟

عەبدوڵا سەڵمان(مەشخەڵ) : بەڵێ من جگە لە بواری نووسینی شیعر، گەلێ هەوڵی ترم هەیە لە بوارەکانی ڕەخنە و لێکۆڵینەوە هەروەها نووسینی شانۆنامە و جاربەجاریش چیرۆک دەنووسم و چەند ئیشێکیشم لە بواری وەرگێڕاندا کردووە و چەند کتێبیشم لەم بوارانەدا چاپ و بڵاو کردۆتەوە.

پەڕەمووچ: پارچە شیعرێکمان پێشکەش بکە.
عەبدوڵا سەڵمان(مەشخەڵ) : فەرموون لەگەڵ ئەم شیعرەم کە پێشکەشی ئێوە و خوێنەرانی هەفتەنامەی (هەواڵ)ی دەکەم.

چەند دیمەنێک لە پەنجەرەی ژیانەوە

بەچاوی پڕ فرمێسکەوە
ئەم ئافرەتە کرێکارە شۆخ و شەنگەی کارگەکەمان
لە نووسینگەی بەڕێوەبەر زۆر بە پەلە هاتە دەر و
تووووند دەرگاکەی دوای خۆی داخست
دواتر وتی : ئەو بێئەخلاقە وا دەزانێ وەکو خۆیم
ئیتر فەرشی بەڕەوشتی بورژوازی
لە سەرەڕۆی بیرکردنەوەی سەرجەم کرێکاران ڕاخست.
**

مەراقم بوو کە پێی بڵێم خۆشم ئەوێی
زۆر زیرەک و زۆر چاوکراوە و ئازا بوو
دوای چەند ساڵێک بووین هاوڕێی خەبات و تێکۆشانی یەک
بینیم ئەویش ئەنگێزەی ڕزگاری لایە
لەو ڕۆژەوە وەک دوو دڵ بەڵام یەک جەستەوەستاوین شانبەشانی یەک
**
لە قوتابخانەی دوا ناوەندی
مامۆستایەکمان شیوعی بوو
وانەی زمانی و ئەدەبی کوردی پێ دەوتینەوە
هەر یەکێکمان شتێکی دژ بە ویستی چینایەتی ئەو مامۆستایە بوتایە
خێرا بە چەند وشەیەکی مزر و ترش ناو دەمی دەکوتینەوە
ڕۆژێ قوتابییەکی هەستانە سەر تەختە ڕەشەکە و پرسی ئادەی باوکت چ
کارەیە؟
وتی باوکم بەڵیندەرە.
زۆر توووڕە بوو وتی هەتیو دە فڵتەفڵت بەڵیندەرە بەڵیندەرە
بنووسە دەی باوکم کرێکارێکی ڕەنجدەرە.
**
گوێم لێبوو بە هاوڕێکەی وت
کوڕێکی تا بڵێێ بێدەنگ و کەمدووە
بۆ ساڵڕۆژی لەدایکبوونی ئەزانی
کتێبێکی کارڵ مارکسم بۆ سەندووە
دوو ساڵ پاشتر هاوڕێکەی بوو بە هاوکارم
چاوی چرا و
دەمی مژدەی سەرفرازی و
وشەکانی تک تک خەونیان لێ ئەچۆڕا
زۆری نەبرد بۆرژوازی
ئەم ئومێدەی قۆڵبەست کرد و
ئیتر هەتاو ڕۆژی دەیان جار ئەتۆرا
**
لە قوتابخانەی جمهووری
نامەی کەپڵەکەی نیشانی خوشکم دابوو
وتبووشی گەر ئیزعاج بووی
داوا دەکەم لێم ببووری
نا ئازیزم..کەپڵەکەت دیارە زۆر ڕێکە و شۆڕشگێڕە
وای دەبینم بۆ تۆ ڕێک پڕ بە پێستت بێ
خۆزگەم بە خۆت
ئای چەند خۆشە کە هاوژینت

هاوڕێگای مانیفێستت بێ.
**
لێرە ئەندامی سەندیکام
سەندیکایەک نە ڕەنگی سوورە و نە زەردە
لای خۆی وایە ساڕێژکەری چی ناسۆری و خەم و دەردە
بەڵام کاتێ بە زمانی مارکس لینین دەیدوێنی
هەر ئەو ساتە کە گوێبیستی وەڵام دەبی
دەیان نەمامی دوودڵی و شەتڵە گومان
لەسەر ڕێگای بیرکردنەوەی خۆت دەڕوێنی
**
ڕۆژێ خەریکی ئیدیتی کتێبی ئەنتۆلۆجیا بووم
نێرگز قاوەیەکی نیمچە تاڵی هێنا و
لە تەنیشتمەوە دانیشت و وتی مەشخەڵ :
گەلێ دڵم بۆت دەیەشێ
تۆ خۆت بۆ چینی کرێکار سووتاندووە و
وا چاویشت لەسەر دانا
پێمناڵێی کێ ئێستاکە ئاگای لە تۆیە
وتم ئازیز : ئەگەر کەسیش ئاگای لە سووتانم نەبێ
تۆ خۆت زۆر چاک ئاگاداری
تۆ بزانی بەسە گیانە ئاخر تۆ خۆت کرێکاری
**
بۆ ماوەی دوو ساڵی ڕەبەق شەو کار بووم و
بە ڕۆژیش نووستووی ناو جێگا
شەوان لەگەڵ ئەستێراندا کارم دەکرد
خۆریش ببوە خەمی ڕێگا
ئەمێستاکە ڕۆژکارم و بەشەوان دەنووم
ئەستێرەکان لێم هەڵدێن و
منیش بە شوێنیانا مانووم.

١٣ کانوونی دووەمی ٢٠١٩

مەحموود دەروێش لە ئەنتەلۆگیای “شەبەنگی شیعـــــر”ەوە : پشکۆ نەجمەدین

جوانترین ئەوین

هەر وەکوو گیا، چلۆن لە نێو قڵیشی بەرددا شین دەبێ،
ڕۆژێک ئێمە ئاوێکی بووین.
ئاسمانی بەهارەشەو، هەر نەخشاندنی ئەستێران،
منیش لیزگەی خۆشەویستیی چاوانی تۆم دەهێنییەوە…
سترانی عیشقم بۆ چڕین!
داخۆ دەزانن چاوانت، من چەند چاوەڕێم کردووە؟
چاوەڕوانیم…
مینا چاوەڕوانیی هاوین بۆ باڵندە،
خەوتنیشم، وەکوو خەوی کۆچکردوویەکی بێ داڵدە.
چاوێک دەنوێ،
تا چاوەکەی دی ڕا ببێ و لەسەر هاوتاکەی بگرێ.
ئێمە خۆشەویستی یەکدین، هەتاوەکوو مانگ دەخەوێ،
دەیشیزانین، دەستلەملان و ڕامووسان، چەرەی شەوانی دەدرایین،
بەیانییەکەش، هەنگاوەکانم بانگ دەکات، تا لەسەر ڕێی ڕۆژێکی نوێ،
بەردەوام بن!
ئێمە هاوڕێین،
لەتەکمەوە، دەست لەنێودەست، بابڕۆین و نان و ستران چێ بکەین.
بۆچی لەم ڕێیە بپرسین، بۆ کام چارەنووسمان دەبا؟
لەکوێ ڕا هەنگاوەکانمان کۆوە دەکا؟
من پێم وایە و تۆش هەروەها،
تا ئەبەد پێکەوە دەڕۆین.
ئیتر بۆچی لە کۆنەدیوانی شیعرا،
لەدوی گۆرانیی گریان بگەڕێین؟
لە خۆشەویستیی خۆمان بپرسین،
کە چەندە دەژیێ؟
خۆشم دەوێی،
خۆشەویستیی کاروانەکان بۆ مێرگێکی پڕبژوێن و
خۆشەویستیی گەدا بۆ نان!
هەر وەکوو گیا، چلۆن لە نێو قڵیشی بەرددا شین دەبێ،

ڕۆژێک بە یەکدی نام□ بووین،
بۆ هەمیشەش هاوڕێ دەبین!

ئاوەکی: غەریب، نامۆ

دروستبوونی زمانی جۆکەر هەڕەشە یەکی گەورە بۆ مردنی زمان … نیگار نادر

زمانی کوردی ستوونە سەرەکییەکەی کۆشش و ناسنامە و چۆکدانەدانی نەتەوەی کوردە ، ئەو زمانەی سیمبۆلی زیندوومانەوە و شکۆی ملێۆنان مرۆڤی کوردە ، تاکە چەکی بەرگری ئەو نەتەوەیەیە کە لە مێژوو ، جوگرافیا ، شارستانیەت هەڵپەسێردراوە و مافی بوون بە دەوڵەتی لێ زەوتکراوە..
زمانی کوردی هەرچەند زمانێکی ماندوو زامدارە، زمانێکی بێ خزمەت و سەرکوتکراوە بەڵام لەگەڵ هەموو ئەوانەشدا هەر زمانێکی نەبەزە..، هەر ئەو زمانە بەدرێژایی مێژوو بەسەدان مرۆڤی شکۆداری لەپیناو بووەتە قوربانی و لەسێدارەدا دراوە ، بە هەزارەهای لەسەر ئەنفالکراوە بە سەدان □وناکبیری لەسەر پەرتەوازە کراوە، زمانێکە تا ئێستا وەرنەگێڕدراوەتە ناو ئەدەب و سیاسەت و زانست لە جیهاندا ، بەو مانایەی زمانێکی بەجێماو و سڕکراوە…

لێرە دا نامەوێ ئاماژە بە کۆی مێژووی زامدارکرنی زمانی کوردی بکەم، بەڵام ئەوەی گرنگە ئەگەر چەند سەرنجێك لە چۆنیەتی رێکخستن و بەکارەێنانی زمانی کوردی لەناو هەرێمی کوردستان کە قەوارەیەکی نیمچە سەربەخۆ و خاوەن دەسەڵاتی ٢٧ ساڵەی خۆبەڕێوەبەرییە بدرێ، سەرەڕای خاوەنداریەتی داهات و سەرمایەکی بێئەژماری سامانی سروشتی و نەوت لە دە ساڵی ڕابردوودا..

ئەوەی زۆر سەرنجکێشە ئەو سنوورە جوگرافیایەیە کە دەبێت هەڵوێستەی لەسەربکرێت چونکە بەدرێژایی مێژووی ئەو نەتەوەیە لەهەر چوارپارچەدا یەکەمجارە کورد گەیشتۆتە ئەو پێگەیە لەسەر ئاستی

جیهانی و ناوچەیی، هەم لەڕووی دەسەڵاتی خۆبەڕێوەبەری و ڕامیاریی و هەم لە ڕووی ئابووری و سەرمایەدارییەوە ، بۆیە لێرە زۆر گرنگە لە خۆمان بپرسین ئایا تا ئێستا چ پڕۆژەیەکی نیشتمانی، بۆ پاراستنی زمانی کوردی هەبووە؟ !

لەئێستادا وەکو بەرپرسیارییەتێکی ڕۆناکبیری، ئەرکەمانە بپرسین ئایا بە درێژایی ئەو ساڵانە لەسەر چ بنەماو بە چ یاسایەك زمانی کوردی پارێزراوە؟ ئایا چ هەنگاوێك بۆ بە ستانداردکردنی شێوەزارەکانی زمانەکان نراوە؟ ئایا ساڵانە چ ستراتیژیەتێك بۆ پاراستنی زمانی کوردی، لەسەرۆکایەتی حکوومەتەوە داڕێژراوە ؟ چ جۆرە ڕێنماییەکی زماندروستی داسەپێنراوە؟ ئایا مەرجەکانی زمانزانی بەسەر وەبەرهەمهێنانی بیانی لەهەرێمی کوردستاندا سەپێنراوە؟ زانکۆیەکان چ پرۆژەیەکیان بۆ پێشخستن و ناساندنی زمانی کوردی پێشکەشکردووە ؟ یان چ مەرجێکی زمانزانیان بۆ دیپلۆماتە بیانی و کونسوڵخانەکانیان دەستنیشان کردووە؟

ئایا وەزارەتی پەروەردە چ پرۆژەیەکی نیشتمانی بۆ چەسپاندن و تۆکمەکردنی زمانی کوردی داڕشتووەو ڕاگەیاندوە؟ پێویستە کۆڕی زانیاری کورد پلان و پرۆژە و بەرهەمەکانی ئەو چەند ساڵەی ئاماژە پێبدات و بڵاوبکاتەوە! ئەدی لەو ماوە زەمەنیەی رابردوو ئەجێندای وەزارەتی ڕۆشەنبیری چی بووە بۆ خزمەت و پیشکەوتنی زمانی کوردی؟!

بۆ دەبێت لەدوای ٢٧ساڵ ترازان لە بەغدا زمانی عەرەبی کە هێیەکی پاشکەوتەییە بۆ نەتەوەی کورد هەم وەکو سەرچاوە هەم وەکو شانازی هەم وەکو داسەپاندن لەزۆربەی دامودەزگا ڕەسمی و ناڕەسمیەکاندا بەزمانی سەرەکی و سەرچاوە ئەژمار بکرێت؟!
ئایا یاسای وەبەرهەمهێنان چ سودێکی هەبووە و چ زەبرێکی لە زمانی کوردی داوە ؟ دەبێت لەسەرێرا بە پرۆتۆکۆڵە دیبلۆماسی و سیاسی و بازرگانی و سەربازییەکاندا بڕین و ، بپرسین کوا دەقەکانیان بەزمانی کوردی؟ کوا مەرجەکانی زمانزانی بۆ هاووڵاتیە نیشتەجێ بووە بیانییەکان لە هەرێم؟
دەبێت لە وەزارەتی کار بپرسین ئایا ڕێنماییەکانی پەیڕەوکردنی زمانی کوردی لەکوێی مەرج و مۆڵەتدان بە کۆمپانیا نێودەوڵەتیەکان دەسنیشان کراون، کە لە هەرێمی کوردستان دەستەبەکاردەبن؟ دەبێت وەزارەتی شارەوانی وەڵامی ئەو پرسیارە بداتەوە ئایا تابلۆی سەر باڵەخانەکانی هەرێم چۆن و بە چ پێوەرێکی سەروەری زمانی کوردی هەڵواسراون؟
ئایا مێدیای کوردی کە ئێستا بۆتە دەمڕاستی حکوومەت و سەنتەری

ڕۆشەنبیری کوردی! لەسەر چ بنەمایەکی زمانەوانی پرۆگرامەکانی دەوەشێنێت؟ ئایا مۆڵەتی زمانزانی لە کەس وەردەگرێت؟ ئەی لە هۆتێل و ریستۆرانت و کافێ و یانە و ئارایشگایەکاندا چۆن زمانی کوردی دەبێدرێ؟ بۆ هیچ یەك لە نۆڕینگەو تاقیگەو هوتێل و ئارایشگایەکان نرخیان هەڵنەواسیوە؟ بۆ دەبێت هەر بیانییەك لەسەر ئەو خاکە نەك قۆڵ بەڵکو زمانی کوردیش ببڕێت؟!

زۆر گرنگە سەرنج لە دامەزراندنی ئەو هەموو قوتابخانە بیانییانە بدەین کە لە پرۆگرامەکانیاندا زمانی کوردی بە زمانێکی لاوەکی دەژمێرن و بەپێی ئەجیندای خۆیان زمانی کوردی دەشێوێنن و لەناویشیاندا هەندێك قوتابخانەی تورکی و فارسی کە بەخۆڕایی کورسی خوێندن بەزمانی خۆیان بۆ منداڵانی کورد دابین دەکەن؟!
دەبێت بپرسین بۆ لەو هەرێمە گچکەیەمان تا ئێستا زانکۆ نا بەڵکو تاکە ئەکادیمیایەکی تێدا نییە بۆ فێربوونی زمانی کوردی؟ لەهەمان کاتیشدا بۆ چەندین زانکۆی ئەمەریکی و فەرەنسی لە کۆبێکێی دامەزراندن دان؟! کوا شێوەزاری پایتەخت کە شێوەزاری هەولێرییە ، بۆ بەشەکانی زمانی کوردی لە زانکۆیەکان لاوەکیترین بەشن؟!

دەبێت بپرسین ئایا لەچەندین ساڵی ڕابردوودا چ جۆرە نەوەیەکی زمانزان بەرهەم هاتووە، ئایا چ سیاسەتێك بۆ وەبەرهەمهێنانی مرۆیی لە کوردستان هەبووە؟ کێ بەرپرسیارە لەوەی کە تەواوی تاراوگەنشینانی کورد لە ئەوروپاو جیهاندا منداڵەکانیان بە زمانی کوردی فێر نابن ؟! بۆ دەبێت نەوەی داهاتوو زمانی دایك باش نەزانێت؟
ئەی زۆربەی ئەو منداڵانەی دانیشتووی پایتەختی هەرێمن چ تاوانێکیان هەیە لەوەی شێوە گۆکردنی ئەمەریکییەکەیان زاڵترە بەسەر گۆکردنە کوردییەکەیان؟! ئەدی ئەو منداڵە کوردانەی لە لەندەن و ئەڵمانیا و سوێدو… لەدایك بوون و زمانە کوردییەکەیان لەنگ و پچرپچرە!، ناکارێن ڕستەیەك بە کوردی بنووسن گوناهیان چیە؟! لەهەمان کاتدا نکۆڵی لەوەش ناکرێ کە ناهۆشیاری کۆمەڵگە کاریگەری هەیە لەسەر دروستکردنی هەستی نەتەوایەتی نەوەی داهاتوو بە تایبەت دایك و باوك، کاتێك هەستی نەتەوایەتییان بۆ زمانی دایك لاوازە و منداڵەکانیان بە زمانێکی بێگانە پەروەردە دەکەن یان پتر زمانی ئینگلیزی بەسەر زمانی کوردی دا دەنرخێنن.

ڕاستە چەسپاندن و پاراستنی زمان ئەرکی دەسەڵاتە، بەڵام گەرەکە بپرسین ئەی لە چەند ساڵی رابردوودا رووناکبیران چ پرۆژەیەکیان هەبووە بۆ پاراستنی زمانی کوردی؟ ئایا سەرهەڵدانی ئەو هەموو

وەرگێرە، کە زۆربەیان زمانەزانن ، ڕێکەوتێکی ئاساییە؟ ئەدی لەچاپدانەوەی کۆ بەرهەمی هێزانڤان و مێژوونووسانی کورد لە ئێران و لوبنان چ پرۆژەیەك و بە چ ئاقارێکە؟ چ زەبرێك لە زمانی کوردی دەدا!

لەگەڵ ئەوەی سروشتی کۆمەڵایەتی و کوولتووری کورد سروشتێکی ناوازەیە، بۆیە یەکگرتن و یەکخستنیشی کارێکی ئەستەمە، یەك لەو ئەستەمیانەش دروستبوونی زمانێکی یەکگرتوو و ستاندارده، کە دروست نەبوونی جێگای کەموکورتی و هەڕەشەیەکی گەورەیە، لەگەڵ ئەوەش زاڵبوونی زمانی تەکنۆلۆجیا، کە زمانی کوردی بەرامبەری زۆر لاوازە، وە داسەپاندنی زمانی ئینگلیزی لە ڕێگای پەروەردەو بازاڕو بزنس ، هەڕەشەی سەرەکی بنکۆڵکردنی زمانی کوردین.

ئەوەی لێرەدا مەبەستمە ئاماژەی پێبدەم دروستبوونی زمانێکی جێکەرە ، زمانی کوردی زمانێکە هیلاککراوە بە هەڵە بەکارهێنان و پشگوێخستن ، خەریکە بەرەبەرە هیچ بنەمایەکی ناهێڵدرێ گەشە بکات، بۆئەوەی زیندوو بمێنێتەوە هیچ یاسایەك نییە بەرگری لێبکات و هیچ سزایەك نییە بۆ تێکدەران و زیان پێگەیەنەرانی…

ئەگەر وردتر سەرنجبدەین دەبینین ئەو زمانە لەلای منداڵانی کورد زۆر بایەخی نییە، منداڵی کورد لە دڵەوە زمانی ئینگلیزی دەنرخێنێ بەسەر زمانی خۆیداو زمانی کوردی پێ لاوەکییە..

لە ئێستادا ئەو زمانە کوردییەی دەرئەنجامی پشتگوێ خستنی دەسەڵات ، لاوازیی ئەکادیمیای زمان ، وەرگێڕانی سەقەت، مێدیای تازە پێداکەوتە ، بە لاوەکی بەکارهێنانی لە زانکۆیەکان ، ئەنجامنەدانی توێژینەوەی زانستی لەسەر زمان، لەبەرئەوە دەکرێ بێژین کۆی بەسەریەککەوتنی ئەو دیاردانە شێوە زمانێکی جێکەری بەرهەمهێناوە کە زمانێکی ئاسان و کاربەڕیکەرە ، لە ئاینەدەشدا مەترسی گەورەی لێ چاوڕێدەکرێت..

لەبەر ئەو هەڕەشانەی لەسەرەوە ئاماژەیان پێدرا، ئەرکی سەرەکی دەسەڵاتی هەرێمی کوردستانە زۆر بە پەلەو بە یاساو هەنگاوی کاریگەر بەرگری لە زمانی کوردی بکات و پێداچوونەوەی تایبەت بە هەموو ئەو بۆشایی و هەڵانەدا بکات کە زمانیان لاوازکردوە، هەروەها بەرگری لەو هێرشە بکات کە دوژمنانی کورد لەڕێگەی زمانەوە خەریکە ئامانجی خۆیان دژی کورد دەپێکن …

هەروەها پێویستە بەیاسای تایبەت شکۆ بۆ زمانی کوردی بگەڕێندرێتەوە ، زانکۆیەکان پابەند بکرێن بە ئەنجامدانی توێژینەوەی زمانەوانیو زانستی سەردەم، چەندین جۆر ئەکادیمیای فێربوونی زمانی کوردی بکرێنەوە، بۆ ئەوەی بازاڕ بۆ ئەو زمانە

پەیدابکرێتو زیاتر بناسرێت ، بە ستراتیژی تایبەت مێژوو و ئەدەبی کوردی وەربگێردرێنە سەر زمانی نەتەوەکانی تر، مەرج و رێنمایی توند، بۆ کوردیزانی و ڕەوانبێژی لە زمانی کوردیدا بسەپێنرێن بۆ ئەو کەسانەی دادەمەزرێن.
لەهەمان کاتیشدا ئەرکی زمانزان و ڕوناکبیرانیشە چیتر کەمتەرخەمی نەکەن و هەوڵبدەن زمانی کوردی لەگەڵ پێشکەوتنە تەکنۆلۆجییەکان بگونجێنن و زۆرترین کۆنفراس بۆ لێکۆڵینەوە لەسەر زمان ببەستن و بەبەردەوامی کۆمەڵگا لەو مەترسییە گەورەیە کە لاوازبوونی زمانە ئاگاداربکەنەوە و زمانی کوردی بپارێزن و لیژنەیەك لە کەسانی پسپۆرو زمانزان لە فەرمانگەو زانکۆو بەڕێوەبەرایەتییە پەروەردەییەکان دابمەزرێن، بۆ پاراستن و سەلامەتی زمانی کوردی.

Negar nadir
2017

چاوە ڕەشەکانت … نووسینی: جیهان بن ڕابحی. .. وەرگێرانی: ئاری بابان

چاوه ڕەشەکانت دڵ□ پێک هەنگوینن
لێوه کانم تەڕم دەکات و
ئاکر لە تینیوتیم بەرئەدات
منیش یاری بە ئاونگ دەکەم و
تینوێتیم ناشکێت
چاوە ڕەشە ئەفسوناویەکانیت
خە و لە چاوەکانم دەتارێنێ و
بەرەو دەنگت ڕامدەکیشێت.
بێدەنگیەک ئەچرپێنێت
ئای ڕەشای چەنێک جوانە
چاو□□ش□کانت بروسک□ یەکە
تێکەڵ بە نەرمی و شەرمە

لەسەر ڕیتمی باران
سه مام پێ ئەکات و
هۆنراوه ش وه کو ئه فسون
له ئامیزم دەگرێت.
جاوه ره شه کانت
کزەبای بەیانیا نەو
باسی لەرزینی کازیوەم بۆ ئەکات
باسی برینداری□کم بۆ دەکات
شەڕی لەگەڵ گیاو دارستاندا کردووە،
یان باسی خۆشەویستیەکی قەدیفەیی
یان ئەستێرەیەکی وون بوو
بەبێداری ئاشقان.
چاوەکانت چیرۆکەکانی خۆرئاوابوونی
بۆ هەڵگرتووین
کە چاوەکانت ئاوا دەبێت
کراس بە ئاسمان دەبەخشێت
کازیوە تاڵەکانی ئەهۆنێتەوە و
چۆلەکەکان ئەجریوێنن
چاوە ڕەشەکانت
ماندووبوون لەخشتە ئەبات و
باسی یاسەمینەکانیان بۆ دەکات،
باسی ئەو گۆرانیانەیان بۆ دەکات
باسی ئەو شمشاڵانەیان بۆدەکات
ئاوازەکانین دزراون و نایل□زنەوە
پەرۆشی ئارامی لێهەڵگرتوون.
چاوەکانت بریسکەیەکە و ئەدرەوشێتەوە
چاوەکانت هەرچەندە لە ئامێزم بگرێت
ئەڵێم کەی بێت لەگەڵ ئەو ئازیزەم
لەدوای جودای بەیەک بگەین
ئەی خۆشەویست.

مــن ســـییـەکانم پـڕن لـە بـۆنـــی ڕەیحانـە ... نـاڵە حـەســەن

ڕۆژگارێک لەنێو
شەوەدرێژەکانی کەنار ترۆپکی باکووری غەریبی
شەوە ونبووەکانی ن□و □□□و□کانی تاریکی
تاریکییە ونبووەکانی نێو کۆڵانە پێچاوپێچەکانی تەنیایی
کاتژمێرێکیش بەبێدەنگی
لەنێو بێدەنگی / شەوەکان و شەپۆلەکان و شەونمەکاندا
نێولەپی عەشقێک دەخوێنێتەوە
عەشقێک کە بەتاقی تەنیا
لەکەنار ترۆپکی باکووری غەریبی
لە ژوورێکی جۆلوهۆڵ
لە باوەشی بێئۆقرەیی ڕاکشاوەو
تنۆک تنۆک تەنیایی لێدەڕژێ
منیش لەنێو ئەو شەوە درێژەدا وا هەستدەکەم
قوڕسایی هەموو /
زەمەنەکان و کاتژمێرەکان و سەدە ڕۆیشتووەکان
بەسەرشانمەوەیە
وا هەستدەکەم / لەنێو فارغۆنێکی بەتاڵی نێو میترۆیەکدام
هەردەڕۆم و ناگەم بە هیچ
منیش / لەم سەهۆڵبەندانی ئەم مردنە هێواشەم
بەبێدەنگی وەکو بەرد بیر لەتۆ دەکەمەوە
تۆش وەرە / ئەی وردە خۆرەتاوی نێو چاوەکانی تاریکی
ئەی شنەبایە گەرمەکەی نێو هەناسە سپییەکانی بەفر
ئەی تریفە غەمگینەکانی نێو شەوە درێژەکانی
کەنار ترۆپکی باکووری مردن
من سییەکانم پڕن لە بۆنی ڕەیحانە

٢
وەرە خۆت و سەبەتەیەک پڕ لە ئەستێرە
خۆت و خەونێک پڕ لە بروسکە
لەسەر نێو لەپی خەیاڵەکانت
چیڕۆکی برینەکان و
ئایەتە دڵتەنگییەکانی خاکم بۆ بنووسەوە

پەنجەكانت ل□ نێول□ پی مندا بخشێنە
با خەم و خەون و خۆزگەكانت
ك□ پی بن ل□ نێو مندا
با ڕووناكی چاوەكانت بێنە نێو تریفەی تەنیایی من
زەردەخەنە نەرمەكانیشت
وەك لاولاوە لە جەستەم بئالێن
وەرە لێوت لەسەر لێوەكانم دابنێ
ب□ گ□ا ئەوینییەكانی خۆت دامپۆشە
وەرە بمبەرەوە
ل□ نێو ئاگردانی ئارەزووەكانت و
ل□ نێو خەونی خۆرەتاو و
ل□ نێو مەمكۆڵەكانی نیشتیمانم / لەخاچمدە
دەوەرە دەی
من سییەكانم پڕن ل□ بۆنی ڕەیحانە

٣
ئەی شازادەی شەوەكان و
شەباهەنگە شلێرییەكەی من / بگەڕێوە
با مەودا دوورەكانی نێوانمان
ل□ نێو دەفتەری چارەنووس و
لەسەر نەخشەكانی عەشق بسڕینەوە
بگەڕێوە و ڕووی خۆت بەرەو ڕووناكی وەرگێڕە
بێ سلەمینەوە لە سەردەمە سەرسەرییەكانی مردن
لە ڕۆژە ڕەشەكانی ڕابردوو
لە ئاگرە سۆزاینییەكانی دۆزەخ
بگەڕێوە و بازبدە
بەسەر پشتی تیشكە یاخییەكانی شەو
حیكایەتی نەهەنگە پیرەكان / لەبیرخۆت بەرەوە
بگەڕێوە / باچیتر
عەشق ل□ نێو كاتژمێرە بەسەرچووەكاندا / نەزیف نەبێ
با ژیان ل□ نێو خەونەكانی نیشتیمان و
نیشتیمان ل□ نێو خەونەكانی ژیان / چاوهەڵبێنێتەوە
بگەڕێوە منیش لە چاوەڕوانیت
وەك ئاگر لە زیكر و
وەك خاڵخاڵۆكە لە خەڵوەت و
وەك نەوڕەس لە فڕیندام
د□ بگەڕێوە دەی

من سییەکانم پڕن لە بۆنی ڕەیحانە

٤

تۆش لە چاوەڕوانیمبە ئەی شۆخ
منیش بۆ ئەوینی تۆ د□گ□□□ه□و□ ن□و ژیان
د□ه□و□ و وەک دڵۆپە شەونمێک
بەسەر پەنجەرەکانی نائومێدی د□ه□خوارەوە
وەک دڵۆپە بارانێک
بەنێو قژی عەشق و بەنێو دڵی خاکدا
شل شل شۆڕد□ بمەوە
د□ه□و□ بەنێو ڕابردووی ڕازەکان و
بەنێو ڕازە ڕابردووەکاندا ڕەتدەبم
ه□می نێو
ئاوێنە ئەستێرەییەکانی ئایندە / دادەگیرسێنمەوە
وەک پنجە گیایەک
سەردەردێنمەوە
لەنێو پێدەشتەکانی پرسیار و گەردانەکانی گومان
لەژێر خیوەتەکانی خۆشەویستیش ڕادەکش□ه□و□
تۆش نەرم نەرم
بە پەیژەی نهۆمی نائومێدییەکانم هەڵگەڕێ
لەنێو خەونە بێدارییەکانم بمێنەرەوە
بمێنەرەوە و دوور بڕوانە دوور دوور
بمێنەرەوە و بفڕە بەنێو / قوڵایییەکانی هەور و
قوڵاییەکانی مانگ و قوڵاییەکانی کات
بفڕە بەنێو /
گەردەلوولەکانی گومان و نەسیمە نائومێدییەکانی من
بفڕە بەنێو خەونە خاپوربووەکانی خۆشەویستیم
نزیکبەرەوە لێم / نزیک نزیک نزیک
وەک نزیکی /
من و تەنیایی
وەک نزیکی
من و مردن
وەک نزیکی
من و نیشتیمان
گوڵەگیانم نزیکبەرەوە لێم
نزیک نزیک نزیک
من سییەکانم پڕن لە بۆنی ڕەیحانە

ئەی فریشتە پەڕوباڵسپییەکەی عەشق
من ماندووم
وەرە دوورم خەرەوە
لە تۆزوغوبارە غەمگینەکانی غوربب□ت و
لە شەپۆلە شینەکانی شێتبوون و
لە خەیاڵە خواروخێچەکانی خۆکوشتن
دوورم خەرەوە دوور
لە تەلبەندە تاریک تاریکەکانی تەنیایی
بمگەڕێنەوە نێو ئاوێنە ئەوینییەکەی خۆت
با لەوێندەرێ
منداڵ□ان لەگەڵ پێکەنین و
عاشقەکان لەگەڵ سەما و
مرۆڤەکان لەگەڵ میهر / ئاشتکەینەوە
با مەوداکانی سەرەتا و کۆتاییەکانی خەون
لەیەکتری نزیک بکەینەوە
ژیان لەگەڵ ئازادی و ئازادی لەگەڵ ژیان
عەشق لەگەڵ شیعر و شیعر لەگەڵ عەشق
تەنیایی لەگەڵ ئومێد و ئومێد لەگەڵ تەنیایی / ئاشتکەینەوە
وەرە بمبە ل□ نێو ئاوێنە ئەوینییەکەی خۆت
بوونم بڕازێنەوە
بە ڕەنگە ڕوونا کەکانی خۆت
بە هەستە هێڤیدارییەکانی خۆت
بە سۆزە سەرمەدییەکانی خۆت
وەرە و بمبە
بارانە بەرائەتییەکانی خۆت
بب□ر□نە بەسەر جەستەی خۆڵەمێشیم
بێدارمکەرەوە / ل□ نێو نائومێدییە نەرمەکانی نەبوون
بە ئەوینی نێو ئاوێنە ئەبەدییەکەی خۆت
بێدارمکەرەوە / ل□ نێو خەیاڵە خرپنەکانی وەهم
بە ئاگرە ئیرۆسییە ئەزەلییەکانی خۆت
بێدارمکەرەوە / ل□ نێو ئەشکەوتە تاریکەکانی مردن
دەوەرە دەی
من لەتاو تامەزرۆیی تۆ و
تاسە گەرمەکانی نیشتیمانم
سییەکانم پڕن لە بۆنی ڕەیحانە

٦
بە بێدەنگی
لەژێر میلی کاتژمێرەکانی تەمەن ڕاکشاوم
ڕۆژەکان و مانگەکان و ساڵەکانم
ڕەتدەبن
پایزیش جارجارە
بە زەردەخەنەیەکی خەمناکەوە
بزەیەکم بۆ دەکات و دەڵێت
هاوڕێم دیسان وەرزێکی ترە و هیچی تر
چ ئافاتێکی بێهوودەیە
کاتێک عەشق دەلاقەیەکی پێن□ بێت
بۆ کتێبی خەونە سپییە ئیرۆسییەکانمان
ڕووبار سەمفۆنیایەکی پێن□ بێت
بۆ ئارامبوونەوەی ڕۆحە بریندارە ماندووەکانمان
بەهار باخچەیەکی پێن□ بێت
بۆ ڕەنگە ناسکە نائومێدییەکانمان
لەولاوەش مانگی بەفرانبار
لە یاداشتنامەکانی خۆی دەنووسێت و دەڵێت
هاوڕێم تەنها ساڵێکی ترە و هیچی تر
چ ئافاتێکی ئاگرینە
کاتێک ژیان بوخچەیەکی پێن□ بێت
بۆ وردە ئومێدە پەمەییەکان
خۆرەتاو ئاراستەی تیشکەکانی خۆی
بەڕووی شەوەکانی نیشتیمانی من بگۆڕێ
ئاسمان ڕووبەرێکی ن□ بێت
بۆ فڕینی پەپوولە ونبووە بێ شووناسەکان
کازێوەش ل□ نێو فرمێسکەکانی خۆی
مەسیجێک جێبھێڵێ و بڵێت
هاوڕێم تەنها ڕۆژێکی ترەو هیچی تر
منیش لە کەناری ترۆپکی باکووری ئەم غەریبییەم
سییەکانم پڕن لە بۆنی ڕەیحانە
٧
با بە پێخاوسی بەسەر وردە شووشەکانی عەشقدا بڕۆین
با خوێنە ڕەشەکان
لە جەستەمان جیا ببنەوە
با بە پێخاوسی بەسەر بەفردا بڕۆین
تا لە خەونە گەرمەکانی خاک نزیک ببینەوە

با بە پێخاوسی بەنێو ئاگردا بڕۆین
تا پاکبینەوە و
بگەڕێینەوە نێو ئاوێنە ئەوینییە ئەبەدییەکان
با لەنێو ئۆقیانووسی خەیاڵەکانمان
وێنەی بەهەشتێکی تر بکێشین
بەهەشتێک /
پڕ بێت لە هەناسە
پڕ بێت لە سەما
پڕ بێت لە ژیان
با قوفلی دەورەی بازنەکانی
پرسیارەکان و نیگاکان و خەونەکان و
هاوارەکان و ئارەزووەکانمان / بکەینەوە
با خۆرەتاو لەنێو ماڵەکانمانەوە هەڵبێ
با شیلەی شەرم و نائومێدییەکان
تک تک بڕژێنە نێو تاریکی
تا وشکبوونەوە و ڕووتبوونەوەی ڕۆح
با لەژێر نەرمە ڕێژنەی بارانی بەهارێکی تر
خۆمان تەڕ بکەینەوە
منیش / لە چاوەڕوانی ئەم کەرنەقاڵە ڕەنگینەدا
لە دووری دوورەوە
لە کەناری ترۆپکی باکووری غەریبی
لەنێو قووڵایی تەنیایی خۆم
دەرگا و پەنجەرەکانی
خەونە نەخشینەکانی
نێو / ئاوێنە ئەوینییەکانی ئەبەدیم
دەخەمە سەرگازەرەی پشت و
من سییەکانم پڕن لە بۆنی ڕەیحانە …!

تەمووزی ٢٠١٨

نامەکانی ئیشق … 10– سەردار جاف

هەموو بەیانییەك

22 – ئەم سپێدە خەیاڵدانم خەم و ئازارەکانی شەوی بووری شەن و کەوی دەکا، ئەسرینم بە بارمتەی وشە گریاناوییەکانی تارمایی ئەو بولێڵە دەسپێرێ، بوغز و کینە دەتەکێنێ، نمەی ئەم سپێدە کێڵێ خەمن بە سەر زێی زامی دووری و بێکەسیمانا دەبارێ، هەورییەکەت بکە چارێگە و فرمێسکەکانمان بۆ یادەوەری کەنەفتیمان بپێچینەوە، ئاااای ئەم دووری و نامۆبوونە چ ئازارێکی سەختە، زیکر و تەهلیلە و دەروێشان و خەڵوەتی پیاوچاکانی ئاشقانیش فریاد ڕەسمان نابن، جوانییەکانی ڕابردوو دەبنە شەپۆلە بە چنگ و سەرشێتەکانی ڕۆخی دەریای دابڕان گریانە بە کوڵەکانی پشتی تەمەنداریمان بە گوێتر دەکا، دەژین بۆ ڕۆژانی پەنهانی و جاویدانی وەهەم چاوەنواڕمانە، ئەو دەمانە شینی من گەرمتر دەبێ ئافاتێ ڕووم لێ دەنێ هیچ ئاشقێ پەی پێ نەبردووە، گێرانیە تەماوییەکانم گوزارەی بەدبەختیمن، پێکەنینەکانم بە باری خەم و ئازارن خۆمیان فریوداوە، بەیانیت لە تەك حەسرەت و کەسەربارییەکانم بە سەر مەبە، با ئازارەکانم هەر خۆم بخۆن و تۆ ڕانەچڵەکێنن، لێمگەڕێ هەر خۆم خۆم بخۆم، تۆ هەر ئەو گوڵەی کە لە گوێ گوێتری...... 18 / 3

23 – دەمەدەمی گزنگێ … ئەوینی ژنێك لە منا حەشاردراوە ، دەسکەنە و دروێنەی هەر بە بای وشە سیحراوییەکانی غوربەتیما هەڵواسیوە، تا چەخماخەی هەستەکانم لە تۆوبوونی خۆی لە منا بدینێتەوە، ئاویش ڕێچکەی خۆیم تیا بگرێ و تەڕ و پاراوی ڕوحتم بکا، ئەو ژنە شۆخە ئەو ڕۆزە جیهانییە جلوەکێشێکی گێلاسییە و لە هەناسەم خەراباتی شەو دەدوورێتەوە، تو ئەی ژنی بەژن ژن حەقیقەتی ژنبوونی خۆت لە خۆم نا لە منا چنگ بخە، ئەو بەفرە لە سەر یاخیبوونی تۆوبوونتا ڕاماڵەو با پێکەوە بەیانییەکی جوانی ئەو دیو پەنجەرە تەڵخەکەم ببینین، هەناسەسواریم بەرەو پایتەختی ڕێچینی تۆ ڕەوانبوونی شەبەنگی شەوان دەژمێرێ، تۆ دوندێك لە میهرەبانی و ژنێك لە تریفەیی و چرێیەك لە گوێ دڵەکەم ، لە گوێ گوێتر . 17 / 3

24 – لە بەرەبەری سپێدەوە ئەندیشەکانم بۆ بەر لە خۆرئاوابوونی نیشتیمان دەفڕێ، لێرە و لەوێی ترۆپك و لاقەدپاڵ و تەلانی چیاکانەوە ڕۆشنایی و گڕی ئاگری خۆشی و هەڵهاتنی ڕۆژێکی نوێ و دێی

نەتەوەکەمی بۆ شایی و ڕەشبەڵەك جۆش داوە، دەشت و دەر تارای ئاڵ و واڵای ڕەنگاڵەیی وڵاتی پێشیوە، ئەو بەزم و هەرایە لە دوورەوە دڵی تەنیوم و لە کەیفسازییەوە پەنجەکانم دانە دانەی پیتەکانی وشە و ڕستەکانم دەچنێ و لەم نامە هەست بزوێنەوە دنەت دەدا تۆیش خۆت بسازێنە ژیکەلە نەشمیلانەکەم لە سەیرانی سبەی بە دەم وەنەوزی خەیاڵدانمانەوە، بچینەوە پیرە هەولێر و پێکقە دەستی گۆڤەند و دیلانێ بگرین، وەك منداڵە لاسارەکان لە دەوری ئاگرێکی نەورۆزی ڕچینی دەست و پەنجەکانی ئێرەمان گەرم بکەینەوە، تەنها زۆد و ئاوێزان بوونی گەرمبوونەوەمان پێ دەبەخشێ لە کەشتی خۆشییەکانیا بەرەو ڕۆخی ماڵێکی قشت شەپۆلمان پێ دەدا، ئەودەم گوێیش دەکەوێتە خەندە، چونکە لە گوێ گوێتر گەڕایەوە زێد .. 21 / 3

ئەڵمانیا

ڤیستیڤاڵی ڕەنگەکان لەکوێوە دژایەتیدەکرێت؟ … مەحمود عەبدوڵڵا

مرۆڤ بۆی نییە ببێتە پارێزەری اخلاقی ئەوانیتر؛ بەڵکو ئەرکی هۆشیار کردنەوەیە ئەرکی بەرگری کردنە لەئازادی ئەوانیتر . دەشێت خودی ڤیستیڤاڵەکە وەک ئازادی کەسی ببیندرێت، بەڵام مەبەستەکە دژی ئازادی بێت. سیاسیەکان لەدوو ڕەگەوە ئازایەتی لەمرۆڤدا دەکوژن تەرکی دنیایی و گوێ پێنەدان ، یان نغرۆبون لە چێژ پەرستی و بێ ئاگایی. زۆر لە بیرمەندان پێیان وایە کە هەوەسبازی دەبێتە هۆی کوشتنی ئازایەتی و گوێنەدان بە کێشەکانی ژیان و گەلەتی. بەهەمان شێوە دەشێت بڵێین ئاین پەیوەندی بە ئازادییەوە هەیە ، بەڵام ڕەنگە مەبەستی سیاسیەکان خوێندنی کۆمەڵگا بێت ، کاتێک تەبەنی شێوەیەک لە ئاین دەکەن. ئەوەی ئاشکرایە چ چێژ بێ حیکمەت لە ژیاندا، چ دینداری ڕەنگە ببنە هۆی بێ باکی و خوێندنی کۆمەڵگاو کوشتنی گیانی یاخیبون . کەواتە کێشە ڤیستیڤاڵە کە نییە ،کە کۆمەڵێک کەس دەچن کەدەبنەوە و خۆشی خۆیان دەردەبڕن ، کێشە ئەوەیە

کێ کۆیان دەکاتەوە و بۆچی ؟ ئایا بۆکرانەوە و چێژ بینین لەژیان و زیندوییە ، یان بۆ مەبەستێکی پێچەوانە· ئە گەرتۆ لەو ڕوانگەیەوە تەماشای دەکەی کە دژە دین و دژە خواستی تۆیە ئەوە دەبێت لێگەڕێیت ، ئەگەر لەو روانگەیەشەوە کە پێـــت وایە دە بێتە هۆی بێبـــاکی بەراامبەر ستەمکاری ئەوە سەلەفیەتیش هەمان ڕۆڵ دەبینێت · لەگەڵ ئەوەشدا تۆ ناتوانی بە مانە بڵێی بێڕەوشت ·

لەوەشدا هاوڕا نیم کە لاساییکردنەوە بەتەنیا ببێتە هۆی پێشکەوتن، بە بێ بـــونی ئینتیمـــایەکی تـــایبەت و فەلســـەفەیەکی تـــایبەتی پەروەردەیی، لاسایی کردنەوە دەبێتە لەهەردو دینان بوون، لەدولا مەست و حەیران دەبی·

تاکێک پەروەردە نەکرا بێت هۆشیارو زیرەک نەبێت حەتمەن بەوجۆرە دەبێتە خـاوەن عەقڵێکـی مێگەلـی سـەرلێشێواو · ڕەنگە لە ئێســتادا رەفتاری ئاوا بۆ کوشتنی گیانی یاخیبون و بەرەنگاری بێت و کارێکی بەمەبەست بێت، رەنگە ستراتیژی خەواندنی کۆمەڵایەتی دەسەڵات بێت· درێژکراوەی ئەم هەموو دراماو هونەرە نزمە بێت کە پێشکە ش دەکرێت ودەیبینین ·

من دەزانم زۆرینەی دینیەکان لە و ڕووە وە سەیری دەکەن کە نا بێت هەردو ڕەگەز تێکەڵ بـن و دەســتی یەکبگــرن ، ئەوە ئەگەر کلتــوری کــوردیش بێــت وەک ڕەش بەڵەک پاســاوی خۆیــان هەیە· هەنــدێکیش لە نارەزایەتیەکەیاندا بەغالەتیا ن شاراوەیە ئەمە هۆیەکی دەرونی لە پشتە·

هەنــدێک لە و ڕوانگەیەوە دژایەتــی دەکەن کە نــاکرێت مر□قــی چە پێـندراو ڕوبەڕوی ئەو ئــازادیە ببێتەوە ، چــونکە ســەردەکێشێت بۆ بەرەڵایی.

هەندێکیش لەو ڕوانگەیەوە سەیری دەکەن کە ئەوە تەنیا هەوڵێکە بۆ نغرۆکردن و هەستبزواندن و دروستکردنی مرۆڤی سۆزاوی و بێباک و ، ستراتیژێگە بۆ دروستکردنی مێگەل و عەقڵی مێگەلی ، نەک دژایەتی خودی ڤیستیڤاڵ و تێکەڵ بونی هەردو ڕەگەزبن· لە هەموو حاڵ□ تێکدا ئەوەی باشەی لاوانی دەوێت دەبێت بزانێت لە پێش ئەم شتانەدا گەنجان پێویستیان بەپەروەردە و هۆشیاری هەیە· دەسەڵاتی کوردی دەسەڵاتی ت□کی بێباکە و هەموو کات هەوڵی بێ ئاگاکردنی تاکیکورد بووە و متمانەی نییە ، هیچ کات متمانەی پێناکرێت کە کردەیەک ئەنجام بدات بە مەبەستێکی باش· پاشان لەوڵاتێکی دیموکرات و سیستەمێکی سیاسی جێگیر کە دەسەڵات خزمەتکار و پارێزەری ئازادیە کانە دەکرێت خەڵک بیر لە ژیان بکەنەوە و سەرگەرمی چێژبنین بن لە ژیان · بەڵام لەهەرێمی کوردستان سەرگەرمکردنی خەڵک ئەمرازێکە بۆ ئامانجێک ئەویــش بێ ئاگــابون لە سیاســەت لە پێنــاو چەســپاندنی سیستــەمێکی

بنەماڵەیی و دیکتاتۆری·دەسەڵاتێک سیستمی پەروەردە وێران بکات لەکوێ بەختەوەری و کرانەوەی کۆمەڵگای دەوڵەت !

مەحمود عەبدوڵڵا

تۆمارگەی شوێنەوارەکان … ستار ئەحمەد

لەنێوانی درزی دیوارەکان و
برینی پەنجەکانی تۆدا
فەرزندەیەك بەزەیی دەڕوێ
لەنێوانی برۆی شك و نیگای چاوەڕوانیدا
هێشووەژانێك
بەرایی عەشقێکی نوێ دەهێنێ
تۆ لەدایکبووی …
بۆ ئەوەی مێژووی کەناریەکان بزانی
کەدەمریت …
لەو دیوسنوورەکانەوە لەگڵ تێدەگەیت
لەدۆزەخی گوناهەکاندا
بەرامەی بەرسیلە پاکەکان ماچدەکەیت
لەدیمەنی ئەو گەڵایانە وردبەرەوە
بولبولێك بەژوانیان شەیدابێ
سیمای گۆرانیەك گوێی گەڵاکان دەهەژێنێ
هێلانەیەك لەرۆخیا بنیات بنرێ
چەندین زەڵنەقووتە…
پەنجەی چڵەکان رادەمووسن
چڵێك بمرێ، کانیەك دڵی بۆ دەکاتەوە
رۆژێك وەك ئاوێنە دەبێت بەهاوڕێی
شەپۆلێك پرچی خەزانی دەشواتەوە
شاعیرێك بەدیار پیرە شیعرێکەوە
ردێنی سپی دەبێت
ئاوێنەیەك….

لەهەڵوەرینی خۆی پاشگەزدەبێتەوە
وێنەیەك حەز بەداكورمانی هەناسەی كوكوختیەك دەكا
كەدابڕای لەدەروونم
مردنم لەگەڵای تەمەنما تۆوكرد
ورد ورد، بەتوانەوەم
پەیكەرێكم لەتۆ دروستكرد
لەوەتەی بەسێبەری باڵی هەور
گەڵای عومرم دەپێچمەوە
بەكراسی تریفەی ئاو
زام پینە دەكەم
لەتۆمارگەی شوێنەوارەكاندا
وردە بەرد لەكانی ناخم وەردەدەم
سەردەمێكە دادەڕوخێیت
شەقامەكان بزەی لەناوچوونت هەڵدەواسن
رێگایەك، ماڵاوایی باڵدارەكان
بەلانەی سۆز ناگەیەنێ
هەنسكێك ، گەرووی خاك
ناكاتە جۆگەی فرمێسك
بۆیە تینوو
بەسەر پردی راستیدا
لە ئەزمونی جودابوون وردەبمەوە
لە تەفرەدانی بێشوێنی دەگەم
لەرامانی سروشت
گول لەسنگی پەیكەر دەردەكەم
گەڕان سەری دێوانەم
بەلانەی كەناریەكان دەسپێرێ
نیشتمانێك لە وردەلم
بۆ گڕوگاڵی مناڵانەم شیدەكەمەوە
ئەمڕۆ هەنگاوێك دەمگرێنێ
سبەی رابردوویەك
پاشەڕۆژم دەكاتە هاژەی ئاو
پرچی كانیەك
لە گەردنی لوتكەیەك گیربێت
قژی هۆنراوەم
وەكو عەشقی تۆ دەبێتە خەزان
چرۆی ساڵێكی تەمەنم
بەسەر خەرمانی برینا هەڵدەوەرێ

نەگ□□ك
راسپاردەكان لە گەرووی خاك دەنێت
نەكەسێك بۆدواجار
لەپەڕەی یادێكما
پەیق□كی شێواوم هەڵدەگرێ

ستار ئەحمەد

چیرۆک بۆ منداڵان.. دیمەنێکی کوردستان.. رەزا شوان

ماڵمان لە شاری کەرکووکە، لەسەر گردەکەی گەڕەکی رەحیماوا یە.. لە قوتابخانەی قەندیلی بنەرەتیدا دەخوێنم.. پار کە لە پۆلی شەشەمدا بووم، لە یەکەمین هەفتەی کردنەوەی قوتابخانەدا.. لە یەکەمین وانەی پەروەردەی هونەری□دا، مامۆستا نێرگز
داوای لێکردین، کە بۆ هەفتەی داهاتوو، هەریەکەمان پەڕاوێکی وێنەکێشان و پاکەتێک
بۆیەی داریی بکڕین. هەریەکەشمان لەسەر یەکەمین لاپەڕەدا، بە ئارەزووی خۆمان
"دیمەنێکی کوردستان" بکێشین و بۆیەی بکەین.
هەر ئەو رۆژە کە لە قوتابخانە گەڕامەوە، پەڕاوێک و پاکەتێک بۆیەی داریم کڕی.
هەر ئەو ئێوارەیە، لە حەوشەی ماڵەوەمان، لە دیمەنی ق□□□ا سەرکەشەکەی کەرکووک و لە مەشخ□□□ی ئاگرە هەمیش□ی□کەی باباگوڕگوڕم روانی.. لە سەر لاپەڕەی یەکەمی پەڕاوی وێنەکێشانەکەمدا کێشام و ئاڵای پیرۆزی کوردستانیشم لەسەر قەڵادا کێشا، لە ژێر ئەم تابلۆیەمدا نووسیم "دیمەنێکی کەرکووک"..
هەر ئەو شەوە وێنەی پەیکەرە باڵا بەرزەکەی پێشمەرگەشم کێشا، کە بووە بە سیمبولێکی شاری کەرکووک.
بۆ ئێوارەی رۆژی دواتر، دیمەنی ئاگرکردنەوەی جەژنی نەورۆز و ئاهەنگ□□□ان و هەڵپەڕکێی رەشبەڵکی کوردی هاتە بەرچاوم، ئەم

دیمەنەشم لە لاپەڕەی سێیەمدا کێشا.
لە ئێوارەی سێیەمدا، دیمەنێکی تاڤگەی بێخاڵم کێشا.. لە لاپەڕەی چوارەمدا دیمەنێکی چیای پیرەمەگروونی سەرکێشم کێشا.. دواتر دیمەنی پۆلێک لە کچە شەڕڤانانی قارەمانی کوردستانم کێشا.. چەند دیمەنێکی تریشم کێشان.

کاتێکم زانی تەنها دوا لاپەڕەی پەڕاوەکەم ماوەتەوە، کەچی بۆ دەیان دیمەنی تری کوردستان دەهاتنە خەیاڵ و بیر و بەرچاوم.. لە دڵی خۆمدا وتم، گەر باوکم موچەی هەموو مانگانەکانی بدات بە پەڕاوی وێنەکێشان و بۆیەی داریی، هێشتا بەش ناکات.

دوای بیرکردنەوەیەکی قووڵ، بیرۆکەیەکی جوانم بۆ هات و جێبەجێم کرد. لەسەر دوا لاپەڕەی پەڕاوەکەمدا، دڵێکی گەورەم کێشا.. لە ناو دڵەکەدا نەخشەی کوردستانم کێشا، بە هەر چوار رەنگەکە جوانەکەی ئاڵای کوردستان بۆیەم کرد.. لە ژێریشیدا نووسیم
“کوردستان لەناو دڵمە”.

هەفتەی دووەم لە وانەی پەروەردەی هونەریدا، بینیم هاوڕێکانم هەر یەکەیان، تەنها یەک دیمەنی کوردستانیان کێشاوە.. مامۆستا نەرگز تەماشی یەک بە یەکی دیمەنە کێشراوەکانی کرد و نمرەی بۆ دانان. کە گەیشتە من لەسەر دیمەنی کەرکووک نەوەت و پێنجی بۆ دانام و ئافەرینی کردم. خەریکبوو رەتبێت، وتم: مامۆستا سەیری دیمەنەکانی لاپەڕەکانی کێشم بکە.. مامۆستا نەرگز سەیری یەک بە یەکی دیمەنەکانی ترمی کرد و نمرەی لەسەر دانان.. کە گەیشتە دوا لاپەڕە، زۆر گەشایەوە و خەندە کەوتە سەر لێوەکانی.. بە گەرمی دەستخۆشی لێکردم و سەد لە سەدی بۆ دانام. لای خوارەوەی لاپەڕەکەشدا نووسی: هیوای داهاتوویەکی هونەریی گەش و بەرزت و بۆ دەخوازم. هاوڕێکانیشم چەپڵەیەکی قایمیان بۆ لێدام.

مامۆستا نەرگز چووە دەرەوە.. دوای ماوەیەک هاتەوە.. پەڕاوێکی تازە و پاکەتێک بۆیەی داریی بە دەستەوە بوو. وتی:” قەشەنگ گیان، ئەمە دیاریی منە پێشکەشتی دەکەم” منیش باوەشم لێدا و سوپاسم کرد.

نەرویج : ٢٠١٨